

Адреса для листування: а/с 316, м. Львів, 79000, Україна. Адреса: вул. Івана Франка, 9, оф. 1а, м. Львів, 79005.
Тел./факс: +(38) 032-225-76-82. Тел. +(38) 032-243-38-88. Електронна скринька: epi@mail.lviv.ua. Веб-сайт: <http://epi.org.ua>.

**Керівнику Відділу оцінки впливу на довкілля
Міністерства екології та природних ресурсів України
Шимкус М. О.**
вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035
Тел./факс: (044) 206-20-89
eia@menr.gov.ua
m.shimkus@menr.gov.ua

Ідентифікаційний номер справи з ОВД 201811232231¹

Зауваження та пропозиції

до Звіту з оцінки впливу на довкілля щодо будівництва енергоблоків № 3, 4 Хмельницької АЕС

Міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина» надає зауваження та пропозиції в порядку Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до Звіту з ОВД щодо планованої діяльності із будівництва енергоблоків № 3, 4 ХАЕС. Звіт з ОВД та оголошення про громадське обговорення опубліковані 15.01.2019 року, тривалість громадського обговорення – 30 робочих днів із дня оприлюднення документів.

1. У Звіті з ОВД відсутня інформація, яка повинна бути вказана згідно зі ст. 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», що не дозволяє оцінити допустимість чи недопустимість планованої діяльності, зокрема:

1. Зауваження та пропозиції до розділу 1.3 Звіту з ОВД, сторінка 16

Згідно з пп. 3 п. 1 ч. 2 ст. 3 ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля», у звіті з ОВД (надалі – Звіт) необхідно вказати опис характеристик діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності. Ці характеристики повинні включати роботи, які плануються до виконання. Водночас, у розділі 1.3 Звіту (ст. 16) вказано дані про діяльність, яка вже була зроблена. Натомість детальну інформацію про характеристики подальшої діяльності з підготовчих, будівельних робіт та провадження планованої діяльності, потенційні наслідки для довкілля яких мають оцінюватись у рамках ОВД, надано не було. Таким чином, Звіт містить неповну інформацію, що не дозволяє оцінити реальний вплив планованої діяльності на довкілля.

2. Зауваження та пропозиції до розділу 1.4.2 Звіту з ОВД, сторінка 20

У розділі 1.4.2. Звіту вказано, що до складу енергоблоків № 3, 4 ХАЕС входить реакторна установка ВВЕР-1000 Škoda JS a.s., яка належить компанії «Об'єднані машинобудівні заводи» (Росія)². Звертаємо увагу Мінприроди на те, що, затверджуючи ТЕО будівництва енергоблоків № 3, 4 ХАЕС, Кабінет Міністрів України рішенням від 11 липня 2018 року

¹ <http://eia.menr.gov.ua/places/view/2231>

² <https://economics.unian.ua/energetics/10202262-kabmin-zatverdiv-teo-dobudovi-dvoh-blokiv-hmelnickoji-aes-vartistyu-72-milyardi.html>

зазначив, що вибір реакторної установки повинен відбуватися з виключенням установок виробництва країни-агресора.

Крім того, у цьому ж розділі зазначено, що остаточне рішення щодо вибору обладнання (реакторна установка, парова турбіна та ін.) буде виконано на стадії «проект» (ст. 20 Звіту). Водночас, від виду обладнання та його характеристик залежить вплив на довкілля від планованої діяльності. Без зазначення точного типу обладнання, яке буде використовуватися для будівництва енергоблоків № 3, 4 ХАЕС неможливо оцінити реальний вплив планованої діяльності на довкілля. Таким чином, Звіт не містить повної інформації, яка вимагається для належної оцінки впливу на довкілля планованої діяльності.

3. Зауваження та пропозиції до розділу 1.4.3 Звіту з ОВД, сторінка 25

У розділі 1.4.3. Звіту з ОВД зазначено, що конкретний тип ТВЗ і тривалість паливного циклу підлягають додатковому уточненню; в якості альтернативного ядерного палива розглядається ТВЗА корпорації «ТВЕЛ»; відпрацьоване ядерне паливо після відповідної витримки, відправляється, або на зберігання в централізоване сховище ядерного палива, яке має бути споруджене в зоні відчуження ЧАЕС, або на переробку в країну-постачальника палива. Таким чином, на сьогодні не відомо остаточно, який тип ТВЗ, палива будуть використовуватися і куди саме буде направлятися відпрацьоване паливо. Це унеможливорює точно визначити і оцінити реальний вплив від планованої діяльності на довкілля.

4. Зауваження та пропозиції до розділу 1.5 Звіту з ОВД, сторінка 35

Кількість відходів, скидів, викидів тощо – дані, які обов'язково повинні бути вказані у звіті з ОВД згідно пп. 5 п. 1 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». У Звіті з ОВД констатується факт утворення газоподібних, твердих і рідких продуктів, що містять радіоактивні елементи, утворення радіоактивних стоків (ст.51), попадання радіонуклідів у агроєкосистеми (ст. 53) від планованої діяльності, але не вказується їхня прогнозована кількість.

5. Зауваження та пропозиції до розділу 3 Звіту з ОВД, сторінка 134

Розділ 3 Звіту з ОВД містить дані про опис поточного стану довкілля: про рельєф і ландшафти, про кліматичну характеристику, про підземні та поверхневі води, про флору та фауну, про наявні об'єкти ПЗФ, однак у ньому не надано опису ймовірної зміни цих елементів довкілля без здійснення планованої діяльності. Також, у розділі 3 не описано початкові характеристики флори і фауни водойми-охолоджувача (ст. 137). Це суперечить п. 3 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

6. Зауваження та пропозиції до розділу 4 Звіту з ОВД, сторінка 145

У розділі 4 Звіту з ОВД не надано інформацію про те, які фактори довкілля зазнають впливу від альтернативних варіантів планованої діяльності, що не відповідає п. 4 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

7. Зауваження та пропозиції до Звіту з ОВД щодо впливу планованої діяльності на водні ресурси.

У Звіті з ОВД не оцінено вплив підвищення температури води у водних об'єктах на гідробіотів. У висновках Звіту (ст. 190) відсутня інформація про водойму-охолоджувач, а також у Звіті відсутня інформація про компенсаційні заходи (ст. 245) температурного впливу на водні об'єкти. Також у Звіті відсутня інформація про те, які конкретно заходи будуть вживатися для нормалізації температурного режиму водних об'єктів, а також те, який температурний режим можна досягнути за допомогою таких заходів.

II. У Звіті з ОВД міститься неправдива інформація, що є підставою для відмови у видачі висновку з ОВД, зокрема:

1. *Зауваження та пропозиції до розділу 2 Звіту з ОВД про альтернативи, сторінка 118*

Згідно із даними Звіту, існуючі будівельні конструкції енергоблоків № 3, 4 ХАЕС було збудовано згідно із затвердженим проектом для реакторних установок В-320 (покоління II), а альтернативи щодо типу енергоблоків необхідно розглядати лише ті, що можливо розмістити у існуючих конструкціях (ст. 118). Водночас, у альтернативах розглядаються енергоблоки III, а не II покоління. Тобто розглянуті альтернативи не є виправданими, що суперечить п. 2 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Крім того, у Звіті (ст. 119) зазначено, що на сьогоднішній день для будівництва енергоблоків № 3 та 4 Хмельницької АЕС необхідно реакторна установка покоління не нижче Gen. III. Таким чином, мала б розглядатися альтернатива будівництва енергоблоків за межами існуючих конструкцій, адже вони не призначені для установок III покоління. Проте такої альтернативи розглянуто не було.

Також, у звіті зазначається, що обрана установка ВВЕР-1000 є установкою 3 покоління. Однак, такі дані є неправдивими, оскільки такого типу реактор належить до другого покоління³. Таким чином, у Звіті вказано неправдиві дані, що є підставою для відмови у видачі Висновку.

III. Пропозиції щодо екологічних умов.

У разі, якщо Мінприроди визнає за можливе видати висновок про допустимість провадження планованої діяльності, звертаємо Вашу увагу на те, що в якості екологічних умов обов'язково повинні бути включені такі:

1. Будівництво струмененапрямної дамби, вжиття інших заходів для нормалізації температури у ставку-охолоджувачі.
2. У Звіті з ОВД (ст. 104) вказано, що повністю прогнозувати кількісні зміни в хімічному складі і температурі підземних вод, пов'язаних з техногенним впливом споруд АЕС, неможливо, оскільки вихідні дані для такого кількісного прогнозу відсутні (можливі втрати хімічно забрудненої і гарячої води непередбачувані). У такому разі екологічною умовою повинен виступати моніторинг впливу планованої діяльності на зміни в хімічному складі на температуру підземних вод.

З повагою,
виконавчий директор
МБО «Екологія-Право-Людина»

Олена Кравченко

³ <http://www.amacad.org/sites/default/files/academy/pdfs/nuclearReactors.pdf> ;
<https://inis.iaea.org/collection/NCLCollectionStore/Public/44/078/44078368.pdf>